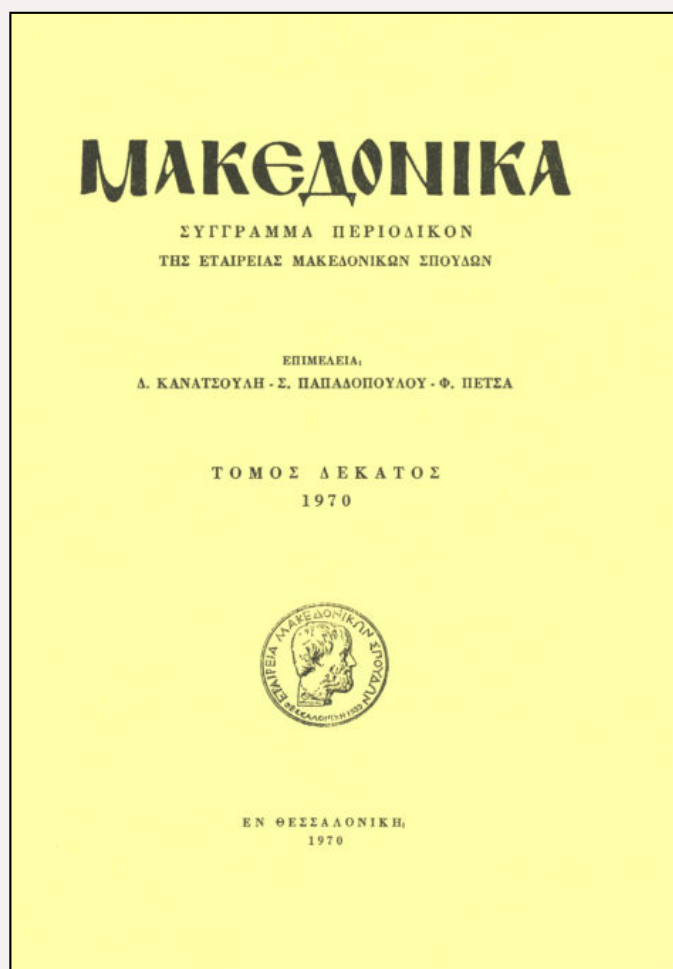

Μακεδονικά

Τομ. 10, 1970

Charalambos Papastathis, The Statute of the Athonic Russian cells' brotherhood according to the constitutional laws of Mount Athos, Sofia (ανάτυπο από τα Actes du Premier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τόμ. IV, Histoire)

Παπουλίδης Κωνσταντίνος

<https://doi.org/10.12681/makedonika.813>

Copyright © 2014 Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

To cite this article:

Παπουλίδης, Κ. (2020). Charalambos Papastathis, The Statute of the Athonic Russian cells' brotherhood according to the constitutional laws of Mount Athos, Sofia (ανάτυπο από τα Actes du Premier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τόμ. IV, Histoire). *Μακεδονικά*, 10(1), 326-327.
doi:<https://doi.org/10.12681/makedonika.813>

νεώτερου¹. Ὡς ἕναν ἀπὸ τοὺς συντελεστὲς τῆς ἐνοποίησης αὐτῆς θεωρεῖ τὸν Χριστιανισμό. Δέχεται ὅτι, ὅπως οἱ τοπικὲς διάλεκτοι παραμερίσθηκαν ἀπὸ τὴν κοινὴν γλῶσσαν τῶν ἑλληνορωμαϊκῶν χρόνων, ἔτσι καὶ οἱ ἰδιαίτεροι πολιτισμοὶ τῶν πόλεων - κρατῶν, ὅταν ἐξαλείφθηκε ὁ γνωστὸς παρτικουλαρισμός, ἦταν φυσικὸ νὰ ἱσοπεδωθοῦν ἢ καὶ νὰ ἐξαφανισθοῦν ἀκόμη· μετὰ τὴς διαμορφώσεως αὐτῆς δημιουργήθηκε ὁ κοινὸς λαϊκὸς πολιτισμὸς τῆς ἑλληνορωμαϊκῆς ἐποχῆς ἀπὸ τὸν ὁποῖο προέρχεται μετὰ συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπη ἐξέλιξη ὁ νεοελληνικὸς λαϊκὸς πολιτισμός.

Τὸ κεφάλαιο γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσαν ἔχει ἐντονὴ ἱστορικὴ δομὴ. Ὡς πυρῆνα τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας θεωρεῖ τὴν ἀττικὴν κοινὴν καὶ παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξή της ἀπὸ τὸν 5ο π.Χ. αἰῶνα καὶ μετὰ. Κυρίως ἐξετάζει τὴ γένεσιν καὶ τὴν πορείαν τῆς διγλωσσίας, τὴ σημασίαν καὶ τὴς συνέπειες ποὺ εἶχε γιὰ τὸν Ἑλληνισμό. Γιὰ τὸν Κ. ἡ λύση βρίσκει τὴν σύμπτωση τοῦ γραπτοῦ καὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου: Ἡ γραπτὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους ἔχει βάσιν μίαν ζωντανὴν διάλεκτόν του, ἡ ὁποία ἀφοῦ ὑπερίσχυσε γιὰ λόγους ἱστορικοῦς, κοινωνικοῦς, γραμματολογικοῦς, παραμέρισε τὴς ὑπόλοιπες διαλέκτους, καὶ πλουτίζεται διαρκῶς μετὰ διαφορὰς λέξεις καὶ τύπους—εἴτε ἀπὸ τὴν ἀρχαιότερη γραπτὴ γλῶσσαν εἴτε ἀπὸ ἄλλες διαλέκτους ἢ ἀπὸ ξένες γλώσσες («δάνειες λέξεις»)—καὶ ὅλες αὐτὲς τὴς λέξεις τὴς ἐφαρμόζει στὸ δικό της φθγγικὸ σύστημα καὶ στὴ δική της γραμματικὴ καὶ συντακτικὴ. Αὕτη εἶναι ἡ ἑθνικὴ γλῶσσα.

Φυσικὰ ἡ παράλληλη, ὥς ἕνα σημεῖο, ἐξέτασις γλῶσσας καὶ πολιτισμοῦ δὲν ἀποσκοπεῖ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν στὸ ἐρώτημα ἂν ἡ διαμόρφωσις τῆς κοινῆς γλῶσσας ὁδηγήσῃ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κοινοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἢ τὸ ἀντίθετο. (Τὸ ἐρώτημα ἐξάλλου αὐτὸ—ποῦ ἐπιδέχεται καὶ βρῆκε ἀκράϊες καὶ ἐνδιάμεσες ἀπαντήσεις—δὲν περιορίζεται μόνον σὲ ἑλληνικὰ χρονικά καὶ τοπικὰ πλαίσια, ἀλλὰ ἀφορᾷ καὶ ἕνα πολιτισμὸν ὁποῦδήποτε τῆς γῆς). Τὸ τελικὸν συμπέρασμα εἶναι ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἐνότητις τοῦ ὀργάνου ἐπικοινωνίας γιὰ νὰ προβάλλῃ ἡ ἐνότητις τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐτσι ἰδωμένα τὰ θέματα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὴν ἐφαρμογὴ τῶν θεωρητικῶν προβληματισμῶν τοῦ Κ. γιὰ τὴν δομὴν καὶ τὴν σημασίαν τῆς λαογραφίας.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΣΚΟΤΤΕΡΗ

Charalambos Papastathis, The Statute of the Athonic Russian Cells' Brotherhood according to the Constitutional Laws of Mount Athos, Sofia (ἀνάτυπο ἀπὸ τὰ Actes du Premier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τόμ. IV, Histoire, σελ. 523-528, ἔκδ. τῆς Association International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes) 1969, 8ον.

Πρόκειται περὶ ἀνακοινώσεως ἡ ὁποία ἐγίνε ἀπὸ τὸν συγγρ. στὸ πρῶτον συνέδριον σπουδῶν ΝΑ Εὐρώπης τὸν Αὐγούστου τοῦ 1966 στὴ Σόφια. Ὁ συγγρ. βασίστηκε, γιὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀνακοινώσεώς του, στὸ σωζόμενον τμῆμα τοῦ ἀρχείου τῆς ρωσικῆς κελλιωτι-

1. Ἡ θεμελιακὴ αὕτη θεώρησις τῶν ἀρχῶν τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι καινούρια στὴν ἐπιστημονικὴ σκέψιν τοῦ Κ. Τὸν ἴδιον δρόμον ἀκολούθησε ἀρχικὰ στὰ εἰσαγωγικά του μαθήματα γιὰ τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν στὸ Μετσόβιον. Ἀργότερα ἀνέπτυξε τὴν θεωρίαν του σὲ μίαν ὁμιλίαν στὸν «Παρνασσὸν» μετὰ θέμα τὴς σχέσεως τοῦ μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τὸ νεώτερον. Τέλος τὴν ἐφάρμοσε σὲ μίαν πραγματείαν του γιὰ τὸν Ἑπταπάρθενον χορόν, ὅπου ἀπέδειξε τὴν προέλευσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τῆς Μεγάλης Ἀρκτοῦ ἀπὸ τὰ ἑλληνιστικά χρόνια.

κῆς ἀδελφότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ στὴν ρωσικὴ καὶ ἑλληνικὴ βιβλιογραφία. Ἀνέστησε κυριολεκτικὰ τὴ λησμονημένη ἀδελφότητα, ἡ ὁποία ἔδρασε κατὰ τὰ τέλη τοῦ περασμένου καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ σημερινοῦ αἰῶνα, παίζοντας σπουδαῖο ρόλο στὰ διπλωματικά παρασκήνια τῆς Βαλκανικῆς, ἔπαυε δὲ νὰ ὑφίσταται «*de facto*», μετὰ τὴν ρωσικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1917 (σ. 528). Ὁ συγγρ. ἀσχολούμενος μὲ τὴ σύντομη ἀνάλυση τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἀδελφότητος συμπεραίνει ὅτι: 1) Ἡ ρωσικὴ κελλιωτικὴ ἀδελφότης ὑπῆρξε ἀδελφότης κελλίων καὶ ὄχι κελλιωτῶν. 2) Ἡ ἀδελφότης αὐτὴ μόνο μὲ σωματεῖο Ἀστικοῦ Δικαίου θὰ μπορούσε νὰ παραβληθῇ καὶ ὄχι μὲ ἐκκλησιαστικὴ ἀδελφότητα. 3) Χαρακτηριζόταν ἀπὸ ἰσχυρὸ ἐθνικιστικὸ αἶσθημα (ἐθνοφυλετισμός). 4) Ἡ δομὴ τῆς ἦταν ἀριστοκρατικὴ. 5) Ἐπεδίωκε «συνδικαλιστικούς» σκοποὺς, καὶ τέλος 6) Ἡ ἵδρυση καὶ ἡ δράση τῆς ἀποτελοῦσαν βαριὰ παραβίαση τῶν ἀγιορειτικῶν θεσμῶν ἐκ μέρους τῶν Ρώσων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΥΛΑΙΔΗΣ

Ἀριστοτ. Χρ. Κωστοπούλου, Ἡ συμβολὴ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας εἰς τοὺς ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους (ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς εἰς τοὺς Τούρκους μέχρι καὶ τοῦ 1878), Θεσσαλονίκη 1970 (Σύνδεσμος Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν νομοῦ Κοζάνης), 8ον, σελ. 176.

Τὸ βιβλίον χωρίζεται σὲ τρία μέρη. Στὸ πρῶτο (σ. 15-80) ὁ συγγρ. ὁμιλεῖ γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας ἀπὸ τοὺς Τούρκους, γιὰ τὴν ἐγκατάστασή τους ἐκεῖ καὶ γιὰ τὰ αἷτια ποὺ ἀνάγκασαν τοὺς Ἕλληνες νὰ μετακινηθοῦν πρὸς τὰ ὄρεϊνά καὶ νὰ δημιουργήσουν νέους οἰκισμούς. Ὁμιλεῖ ἐπίσης γιὰ τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα ποὺ ἐκδηλώθηκαν πρὶν ἀπὸ τὸ 1821, γιὰ τοὺς κλέφτες καὶ ἀρματολούς, γιὰ τὴν ὀργάνωση τῶν κοινοτήτων καὶ τὴν προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἔθνος. Ἀφιερώνει ἀρκετὲς σελίδες στὴ δραστηριότητα τῶν Δυτικομακεδόνων ἀποδήμων καὶ στὶς σχέσεις τους μὲ τὸν Ρήγα Φεραῖο, στὴν οἰκονομικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνθιση τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, καὶ στοὺς Δυτικομακεδόνες Φιλικούς.

Στὸ δεῦτερο μέρος (σ. 81-122) ἐξιστορεῖ γεγονότα τοῦ κινήματος τοῦ 1821 καὶ δὲν παραλείπει ν' ἀναφερθῇ στοὺς τρεῖς Δυτικομακεδόνες ἀγωνιστὲς Γ. Λασσάνη, Γ. Ὀλύμπιο καὶ Γ. Φαρμάκη.

Στὸ τρίτο μέρος (σ. 123-159) ἐξετάζει τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τοῦ 1854 καὶ 1878 καὶ τὶς συνθήκες τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ τοῦ Βερολίνου.

Στὴ συνοπτικὴ ἐξιστόρησή του ὁ συγγρ. (τὸ λέγει ὁ ἴδιος στὴν εἰσαγωγὴ του, σ. 4, «θὰ ἱστορήσωμεν περιληπτικῶς») ἔθιξε καίρια γεγονότα χρησιμοποιώντας πολὺτιμο ἱστορικὸ ὕλικό (ἀποσπάσματα ἀπὸ σχετικὰς μελέτες καὶ ἔγγραφα, ἐνθυμήσεις κ.λ.). ἔχομε μιὰ ἐπιφύλαξη ὡς πρὸς τὸν τρόπο ἀξιοποιήσεως καὶ προσφορᾶς τοῦ ὕλικου αὐτοῦ. Ἡ αὐτοῦσια παράθεσής του στὸ κείμενο, σ' ὅλη σχεδὸν τὴν ἑκτασί του, διασπᾷ τὴν ἀφήγησιν. Θὰ ἔπρεπε κανονικὰ νὰ πάρῃ τὴ θέση ὑποσημειώσεων ἢ ἀπλῶς νὰ ὑποδεικνύεται μὲ παραπομπὰς στὰ οἰκεῖα βοηθήματα.

Ἡ ἐκτύπωση, ἐπίσης, τοῦ βιβλίου θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ καλύτερη. Χρέος τοῦ διορθωτῆ ἦταν νὰ προσέξῃ τὶς τεχνικὰς λεπτομέρειες: Στὸ χωρισμὸ τῶν κεφαλαίων δὲν ὑπάρχουν ἀριθμοί. Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα δὲν εἶναι τὰ ἴδια στοὺς ἀντίστοιχους τίτλους. Τὰ μικρότερα κεφάλαια δὲν χωρίζονται κι αὐτὰ καλῶς.

Ἐξω ἀπὸ τὶς παραπάνω παρατηρήσεις ποὺ δὲν θίγουν τὴν αὐθεντικότητα τοῦ κειμένου, τὸ βιβλίον παρουσιάζει πολὺ ἐνδιαφέρον. Ὁ συγγρ. δὲν ξέφυγε ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ του πρόθεσιν. Δίνει συνοπτικὴ ἱστορία τῆς τουρκοκρατούμενης Δυτικῆς Μακεδονίας (μέχρι